

Izráel országa kettészakadt Salamon halála után. Jeruzsálem, ahol az Úr temploma volt, a déli rész területén, Júdában van. Az északi rész elszakadt – nemcsak Jeruzsálemtől, hanem az Úrtól is: királyai egymás után egyre inkább bálványimádók lesznek, velük együtt a nép is. Ebben a korban, ezen a területen szolgál Illés, Aháb király idején.

Illés (Eli-Jahú) neve: „az ÚR az Isten”. Erről kellett bizonyosságot tennie, és az Úr adott is alkalmat, amikor 850 Baál-prófétával szemben mutathatta meg, hogy az Úrnak van hatalma, Baálnak és más isteneknek pedig nincs.

Azt várhatta és várnánk mi is, hogy ha az Úr ilyen világosan megmutatja, hogy Ő az Isten, akkor mindenki megtér hozzá. Nem így történt. Ahábnak első dolga volt elmondani a feleségének, hogy „mit cselekedett Illés”. – Mit cselekedett? „Bebizonyította” – nem is ő, hanem maga az Úr, hogy Ő az Isten. Ennek láttán Ahábnak meg kellett volna tértelnie, és azt kellett volna mondania a feleségének: „az Úr az Isten, meg kell tértelünk hozzá”.

Megtérés nélkül is lehet valaki hírvivő, de rossz, hamis hírt fog vinni. Ami körülötte történik, abban nem látja meg Isten cselekedetét, ezért nem is arról beszél. – Az Ahábok nem állnak meg, hirdetik, hogy „mit cselekedett Illés”, milyenek a hívők, ebből aztán lesznek támadások a hívők ellen. Nekünk azt kell hirdetnünk, hogy az Úr az Isten, és hogy mit cselekedett Ő: elítéli a bűnt, végre is hajtott a kereszten; és hogy én, aki a bűnöm/bűneim miatt ítélet alatt vagyok, hihetek ebben, és akkor (de csak akkor) nem fogja végrehajtani rajtam.

Az Úr az Isten, aki szövetséget kötött Izráellel, és ezt nem bontotta fel. Aháb tudta ezt, de már vonzóbb volt neki a pogány kultusz: egy olyan „isten” tisztelete, aki nem isten, és nem tud rajtuk segíteni. Azt is tudta, hogy a szárazság az Úr ítélete volt, és addig tart, amíg „Illés szavára” (ami valójában az Úr szava, de Illésre bízva, hogy mondja el) vége nem lesz. Aháb mégis a Baál-prófétákhoz fordult. Az Úr adta a tüzet is, az esőt is, mégis úgy mondja el, hogy Illés tette. Amiről tudjuk, hogy Isten tette, arról merünk-e úgy is beszélni, olyanoknak is, akik nem tartják Őt semmire?

Illés elvégezte, amit addig rábízott az Úr – de lesz még feladata, és arra Isten fel akarja készíteni. Ez a támadás, ami most éri, hogyan illik bele ebbe? Része a felkészítésnek? Próbatétel, amelyben látható, hogy „mit cselekszik Illés”: mit cselekszik a hívő váratlan helyzetben. Azelőtt tudta, hogy az Úr vele van, megmenti, megsegíti, megmutatja a hatalmát – most egyedül érzi magát. Keresztelő János (akiben „Illés lelke és ereje” van), amikor az élete veszélyben volt, éppen így le tudott eresztetni. Amikor látta Jézust, így szólt: „Íme, az Isten Báránya!”, majd amikor börtönbe került, ahol (úgy gondolta) nincs vele Jézus, bizonytalan lett: „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?”

Keresztelő János Jézushoz küld, hogy megkérdezze. Illés elindul: menekül, hogy mentse az életét, de útközben beszél az Úrral. Amikor támadás ér (nem feltétlenül emberek felől), és elgyengülünk, nekünk is ezt kell tennünk: oda kell mennünk az Úrhoz, beszélnünk kell vele.

Illés menteni akarta az életét, az Úrnak mégis ezt mondja: „vedd el az életemet...” – csüggedt állapot, nem ugyanaz, mint amikor Dávid így szól: „inkább essem az Úr kezébe...”. De Isten így is kézbe veszi, felhasználja – sőt éppen így akarja felhasználni: nem a te erőd, hanem az enyém fog célt érni. „Nem vagyok jobb atyáimnál” – mondja, és ez így is van. Én sem vagyok jobb másoknál, a hitetleneknél sem. A gyengeségem és a bűneim ellenére akar Isten használni – de ezt meg kell vallanom neki.

Illéssel az Úr angyala beszél. Ő adja az erőt és Ő hívja/viszi el egészen a Hórebig. Mit fejez ki? Ezzel azt mondja az Úr: „Induljunk el újra onnan, hogy szövetséget kötöttem veletek.” Mi az „új szövetség közbenjárójához, Jézushoz” járultunk és kell járulnunk újra, amikor akár a mi bűneink, akár ellenünk való támadások miatt elgyengülünk.

Földrengés, tűz, szélvihar volt akkor is, amikor Mózes járt a Hórebnél, akkor is, amikor Illés. De az Úr „nem volt ott a tűzben...”. Igéjében volt ott. Mózes idejében kőbe vésett törvényt adott, Illéshez „halk és szelíd” hangon beszélt: „Mit csinálsz? ... Menj!” El kell mondanom az Úrnak: „mit csinálok”, mi foglalkoztat. Ettől meg akar szabadítani. Aztán el kell indulnom, ahova küld.

Illés tévedett, amikor úgy gondolta, egyedül maradt. Volt 7000 ember, mert Istennek volt hatalma, hogy megtartsa ezeket („maradék a kegyelmi kiválasztás szerint”, Róm 11,4), de Illés nem találkozik ezekkel. Nincs fizikai közösség, „csak” lelki: az köti össze őket, hogy az Úrhoz tartoznak, Aki mindegyiküket megerősíti a maga helyén.

Illésnek és Mózesnek megadatott, hogy ne csak a Hórebet lássák, hanem a Golgotát is (Lk 9,30–31): ők Jézus Krisztus „élete végéről szólottak, amelynek Jeruzsálemben kell beteljesednie”. Ez már olyan közösség, amelyben mi is benne vagyunk: közösség Krisztussal azért, mert Ő felment a Golgotára és meghalt azért, hogy éljünk Ővele. Ugyanaz az Úr, aki Illéssel és Mózessel is ott volt, cselekszik velünk, bennünk is. Ők is megtapasztalták, hogy az Úrért „üldözik őket és mindenféle gonosz hazugságot mondanak” róluk, de tudták, kihez kell menniük védelemért. Nekünk Jézus azt mondja: „boldogok vagytok, ha énértem” üldöznek, bántanak titeket. Ezért nekem sem kell úgy maradnom, ha támadás ért és elgyengültem: tudom, hogy mehetek Jézushoz, beszélhetek vele, mert velem van, és ha bűnt követtem el, akkor megbocsát, felállít, feladatot ad és erőt is ad hozzá.

1Kir 8,57–58a. „Legyen velünk Istenünk, az ÚR, ahogyan őseinkkel volt. Ne hagyjon el bennünket, és ne vessen el magától! Hajlítsa magához szívünket, hogy mindig az ő útjain járjunk!”